

ZOMERNOTA 2025-2028

Op koers als zelfbewust Zundert

INHOUD

Voorwoord college	- 3 -
Inleiding	- 4 -
Aanleiding	- 4 -
Leeswijzer	- 5 -
De Zundertse visie	- 6 -
Visie op het programma Zundert	- 6 -
Visie op de organisatie	- 6 -
De vastgestelde strategische doelstellingen voor deze bestuursperiode	- 7 -
Keuzes maken in het programma Zundert	- 8 -
De strategische thema's	- 9 -
Thema Toekomstbestendig maatschappelijk voorzieningenniveau	- 9 -
Thema Goed, gezond en veilig wonen voor iedereen	- 12 -
Thema Vitaler buitengebied	- 14 -
Thema Energietransitie en klimaatadaptatie	- 15 -
Thema Optimale bereikbaarheid en mobiliteit	- 16 -
Thema Optimale dienstverlening	- 18 -
De opgave in het sociaal domein	- 20 -
De strategische thema's in samenhang met brede welvaart en werelddoelstellingen	- 22 -
Financieel beeld	- 23 -
Momentopname op hoofdlijnen	- 23 -
Voorlopig investeringsprogramma 2025-2028 op hoofdlijnen	- 25 -
Toelichting bij het financieel beeld	- 25 -
Overige (organisatie brede) draaiknoppen voor ombuigingen	- 26 -
Houdbare financiën	- 27 -
Financieel technische uitgangspunten	- 28 -

VOORWOORD COLLEGE

Geachte raadsleden,

Voor u ligt de zomernota 2025-2028 'Op koers als zelfbewust Zundert'. De zomernota is onze gezamenlijke opmaat naar de netwerkbegroting die u in november zal behandelen. Om de netwerkbegroting zo goed mogelijk vorm te geven hebben we uw inbreng op de strategische onderwerpen nodig. Met de zomernota leggen wij deze keuzes aan u voor.

Wij zijn een financieel gezonde gemeente en willen dit blijven. Dit is een voorwaarde voor alle doelstellingen die we willen realiseren. Onze ambities en wensen voor onze inwoners, bedrijven en stakeholders zijn belangrijk, maar niet ten koste van alles. Wij dragen ook de verantwoordelijkheid om keuzes te maken en de financiële horizon in beeld te blijven houden.

Hiervoor moeten er cruciale keuzes worden gemaakt op het moment dat de gemeente Zundert antwoord wil bieden op een structureel negatief financieel meerjarenperspectief. Het Rijk gaat vanaf 2026 structureel korten op de budgetten voor gemeenten. Onze gemeente is voor 70% van de inkomsten afhankelijk van het Rijk. Bij het opstellen van de begroting voor 2024 was al een tekort voorzien voor de komende jaren. Toen was er het vertrouwen dat het Rijk aanvullende middelen beschikbaar zou stellen, we hebben immers meer taken opgelegd gekregen vanuit het Rijk. Door de vorming van het nieuwe kabinet hebben we lang moeten wachten op duidelijkheid. Inmiddels is die duidelijkheid er nu deels: uit de voorjaarsnota van het Rijk blijkt dat er op dit moment geen aanvullende middelen komen vanuit het Rijk, en dat er extra gekort wordt op de budgetten. Dit komt onverwacht. Bovendien werd recent duidelijk dat de uitgaven voor wettelijke taken verder stijgen dan voorzien. Dit wordt bevestigd in de meicirculaire van het Rijk. Dit alles heeft tot gevolg dat vanaf 2026 onze financiële situatie verslechtert, net als bij vele andere gemeenten.

Op 22 mei hebben wij als college van B&W al de eerste keuze moeten maken, en besloten om het project De Zinding stop te zetten, vooruitlopend op besluitvorming over de zomernota. Dit is een dusdanig groot project, waarbij de huidige planning ons in mei al dwong om het voorstel voor de zomernota kenbaar te maken. Dit is echter niet de enige bezuiniging die we moeten doorvoeren. Met deze zomernota liggen meer keuzes voor. We beseffen dat het lastig is om hier knopen over door te hakken. Bezuinigen is voor niemand leuk. Daarom is juist nú het moment om als één gemeentelijk bestuur samen op te trekken en bezuinigingen door te voeren. Zodat er duidelijkheid is voor inwoners en medewerkers van de gemeente wat we wél gaan doen.

Samen met uw raad gaan we de toekomst in: we bieden een kaderstelling met een koers en richting waar wij, als zelfbewuste gemeente Zundert, voor blijven staan. We laten onze basisvoorzieningen én onze dienstverlening in stand en houden de woonlastenstijging voor onze inwoners beperkt. We zorgen voor houdbare financiën in de toekomst. We maken scherpe keuzes in het belang van de gemeenschap. En samen met u kijken we hoe we met de kracht van de lokale gemeenschapszin en Zundert als netwerkgemeente kunnen blijven bouwen aan de gemeente Zundert.

Wij kijken uit naar een constructief debat met u.

Hoogachtend,

Burgemeester en wethouders van Zundert,
de secretaris, de burgemeester,

G.A.A. van Rijswijk

J.G.P. Vermue

INLEIDING

AANLEIDING

In de financiële verordening Zundert ex art. 212 Gemeentewet Zundert 2023 is geregeld dat wij jaarlijks een zomernota aanbieden aan uw raad met een voorstel voor het beleid en de financiële uitgangspunten van de begroting.

U heeft aangegeven nauw betrokken te willen zijn bij de kaderstelling voor de begroting. Daarom zijn we op 9 april gestart met de proloog waarin we u informeerden over de actuele algemene en financiële ontwikkelingen en hebben wij u gevraagd kaders mee te geven voor het uitwerken van de zomernota. Vervolgens heeft u in het raadsdebat van 7 mei uw ambities benoemd en aangegeven welke ombuigingen ingezet kunnen worden om de tekorten terug te dringen. Dit op volgorde van eerst mogelijke ombuiging tot minst wenselijke ombuiging. Uw inbreng heeft een divers beeld opgeleverd. Op basis hiervan is het college gekomen tot het voorstel in deze nota.

In de begroting 2024 zijn de tekorten voor de komende jaren zichtbaar gelaten vanuit het vertrouwen dat de VNG, in overleg met het kabinet, tot een rechtvaardig, duurzaam en solide meerjarig financieel perspectief voor gemeenten zou komen. Uit de voorjaarsnota van het Rijk blijkt dat er extra gekort wordt op de budgetten en de recent gepubliceerde meicirculaire bevestigt dit financieel beeld. Dit betekent voor ons dat nu alle voorgestelde ombuigingen nodig zijn om tot een sluitende begroting te komen. Na het besluit over de zomernota starten we met de uitwerking van de begroting en met de voorbereiding van de eerste ombuigingen die vanaf 2025 in gang worden gezet. De Zindering vraagt al om een eerdere keuze vanwege onomkeerbare stappen die in het proces gezet moeten worden.

Wij zien ook kansen. De afgelopen jaren hebben we positieve resultaten behaald. Die resultaten zijn grotendeels bestemd in de reserve kapitaallasten. Deze reserve zetten we nu in, waar het voor bedoeld is: als dekking voor kapitaallasten van investeringen binnen uw ambities. Ook de reserve bovenwijkse voorzieningen zetten we in.

De overige reserves blijven in stand, zodat we blijven voldoen aan de norm voor het weerstandsvermogen. Onze gemeentefinanciën blijven hiermee houdbaar voor nu en voor de toekomst.

LEESWIJZER

In deze zomernota vindt u onze Zundertse visie: waar staan wij voor en wat willen we in deze bestuursperiode bereiken? Wat is onze focus op dié doelstellingen, die er deze periode het meest toe doen. Dit is te lezen in de strategische doelstellingen die u voor deze bestuursperiode eerder heeft vastgesteld. Deze zomernota staat in het teken van keuzes maken. Als netwerkgemeente is onze keuzevrijheid om opgaven niet of minder te doen echter beperkt. We lichten toe waar we wel of niet een keuze hebben.

De strategische doelstellingen worden vervolgens concreter en meer in samenhang weergegeven in strategische thema's met de door uw raad aangegeven doelen. Per strategisch thema geven we het doel aan, waarom het thema belangrijk is, wat we nu al doen én wat we nog meer gaan doen in deze bestuursperiode. Per thema zijn ook de noodzakelijke ombuigingen opgenomen. Per ombuiging laten we zien welke draaiknop van toepassing is: raakt de ombuiging het dienstverleningsniveau, het voorzieningenniveau of het opbrengstenniveau? Ook geven we aan voor welke ambities we de reserve kapitaallasten en reserve bovenwijkse voorzieningen willen inzetten. De strategische thema's sluiten we af met een samenvattende verbeelding waarin de onderlinge samenhang tussen de thema's en de brede welvaart en werelddoelstellingen zichtbaar wordt.

De financiële vertaling van alle opgaven en ombuigingen is opgenomen in het financieel beeld van dit moment. Het is nu nog een beeld op hoofdlijnen dat richting de begroting steeds verder gedetailleerd en uitgewerkt wordt. Ook wordt inzicht gegeven in de financiële gezondheid van onze gemeente.

Tot slot worden de financieel technische uitgangspunten voor de begroting ter vaststelling voorgelegd, zodat de begroting binnen die uitgangspunten financieel uitgewerkt kan worden.

DE ZUNDE

VISIE OP HET PROGRAMMA ZUNDE

Het programma Zundert richt zich op een leefbare en aantrekkelijke gemeente die er is voor haar inwoners, verenigingen, ondernemers én medewerkers. Een gemeente die dienstverlenend is, haar maatschappelijke opgaven aanpakt samen met publieke en private partners. Inwoners voelen zich gehoord en betrokken bij de gemeente Zundert, die helder communiceert en reageert met begrip en inlevingsvermogen. We zetten in op het versterken van een veilige, sociale en fysieke leefomgeving, om een gemeente te zijn waar het voor iedereen prettig wonen en verblijven is. Alle inwoners moeten kunnen deelnemen aan de samenleving. Er is ondersteuning voor hen die dat nodig hebben. We stimuleren een sterke economische sector om te zorgen voor een vitale samenleving. **Groen, gedreven, gemeenschapszin**. Dat is wie we zijn, dat is Zundert.

De strategische doelstellingen voor deze bestuursperiode zijn vastgesteld binnen de (vierjaarlijkse) programma's, **Dienstverlenend en betrokken Zundert, Sociaal en vitaal Zundert, Aantrekkelijk en ondernemend Zundert** en **Veilig en Weerbaar Zundert**. Hiermee brengen we focus aan op die doelen, die er de komende tijd toe doen.

De visie voor de toekomst is als inspanning opgenomen in de huidige begroting. Deze visie Zundert 2040 wordt in 2025 gemaakt.

VISIE OP DE ORGANISATIE

"Wij zijn er voor Zundert. Vanuit onze netwerkorganisatie zijn wij betrokken, continue in beweging, en werken we aan de opgaven van de gemeente en gemeenschap Zundert."

Als gemeentelijke organisatie staan we voor complexe maatschappelijke opgaven. Daarom is het belangrijk dat we alle aanwezige kennis en talenten van onze medewerkers optimaal benutten. Dat kan alleen in een organisatie waarin medewerkers zich kunnen ontplooiën en wanneer de kwaliteiten van eenieder ook maximaal tot hun recht komen vanuit talenten en drijfveren. Een organisatie waarin iedereen de ruimte voelt initiatief te nemen en ideeën in te brengen. Een lerende organisatie waarin we ons tijdens het dagelijkse werk ontwikkelen en van elkaar leren. Waarin onze kennis wordt gedeeld, niet los van elkaar, maar in continue interactie en samenhang. Dat doen we door ons werk te evalueren, om het iedere dag beter te kunnen doen dan gisteren. Een organisatie waarin betrokkenheid bij het werk én betrokkenheid bij elkaar worden gewaardeerd.

Het vasthouden aan de koers en sturingsprincipes, een goede balans tussen de bestuurlijke- en organisatiedoelen, het blijvend investeren in de bedrijfsvoering en de kwaliteit van de medewerkers, optimaliseren van processen en faciliteren van onze medewerkers vanuit talenten en drijfveren blijft continue aandacht vragen. We zitten in de verdere doorontwikkeling van de ambtelijke organisatie naar een wendbare en adaptieve organisatie; een organisatie die zich snel kan aanpassen aan nieuwe ontwikkelingen en in staat is de opgaven op een effectieve en efficiënte manier te realiseren. We willen onze manieren van werken nog beter in lijn brengen met resultaatgerichtheid en resultaatgericht werken.

DE VASTGESTELDE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN VOOR DEZE BESTUURSPERIODE

Dienstverlenend & betrokken Zundert

- Optimale dienstverlening voor de inwoners en ondernemers van Zundert.
- Meer samenspraak en zeggenschap van de inwoners en de stakeholders van onze gemeente.
- Een meer stimulerende en faciliterende houding bij initiatieven van inwoners en ondernemers.

Aantrekkelijk & ondernemend Zundert

- Aantrekkelijker woon- en leefomgeving in de kernen.
- Duurzamere en toekomstbestendigere woon- en leefomgeving.
- Vitaler buitengebied met een goede balans tussen landgebruik, leefbaarheid, kwaliteit van landschap, bodem, water en lucht.
- Optimaler vestigingsklimaat voor bestaande- en nieuwe ondernemers.

Veilig & weerbaar Zundert

- Iedereen die in de gemeente Zundert woont of verblijft, is en voelt zich veilig.
- De gemeente Zundert is weerbaarder tegen veiligheid, bedreigende ontwikkelingen en gebeurtenissen en heeft een negatief vestigingsklimaat voor (ondermijnende) criminaliteit.
- Inwoners en veiligheidspartners zijn meer betrokken bij het realiseren van een veilig Zundert, kennen elkaar, weten elkaar te vinden en werken samen aan veiligheid.

Sociaal & vitaal Zundert

- We faciliteren het verenigingsleven en zorgen voor behoud van maatschappelijke voorzieningen.
- Meer inwoners doen naar vermogen mee.
- Er is minder armoede.
- Voor elke inwoner die dit nodig heeft is er tijdig laagdrempelige ondersteuning beschikbaar.

KEUZES MAKEN IN HET PROGRAMMA ZUNDE

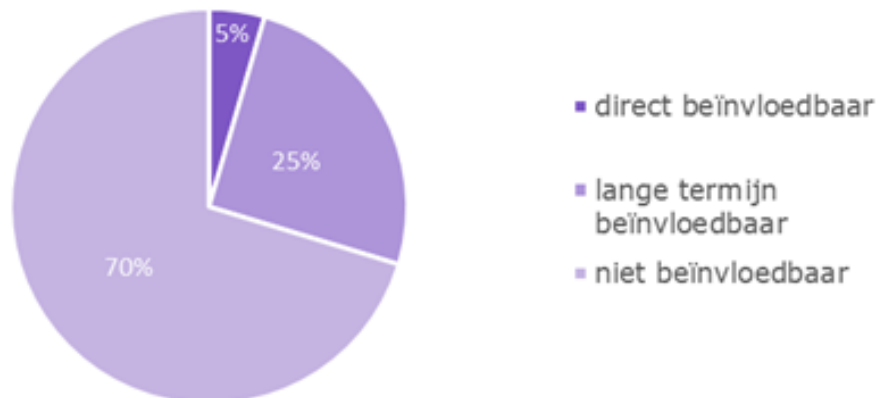
In onze volledig programmatische manier van werken zijn alle taken en opgaven binnen de vier programma's georganiseerd, daar waar ze nodig zijn om de beweging naar onze strategische doelstellingen te maken. Dat alles vormt het programma Zundert:

1. Alle continue taken en opgaven die vanuit autonome en wettelijke ontwikkelingen op de gemeente afkomen.
2. Alle inspanningen gericht op de uitvoering van eerder vastgestelde besluiten en beleid.
3. De strategische thema's met daarbinnen alle overige opgaven die nodig zijn om de beweging naar de strategische doelstellingen te maken.

Ons investeringsprogramma voor de fysieke en sociale infrastructuur is ambitieus en leidt na realisatie tot bijna een verdubbeling van onze bezittingen eind 2028. Het is belangrijk hierbij te benoemen dat nog niet alle ambities financieel vertaald zijn in het meerjarig investeringsprogramma. Voor het volledige inzicht is het meerjarig investeringsprogramma 2025-2028 op hoofdlijnen opgenomen op blz. 25.

Het huidige financieel beeld maakt het noodzakelijk om keuzes te maken. Onze keuzevrijheid is echter gering. Het grootste deel van onze inspanningen bestaat uit

De mate van invloed op inspanningen in het programma Zundert

continue en wettelijke taken. Als gemeente hebben we geen of nauwelijks keuzevrijheid om die taken niet te doen. Ook de uitvoering van eerder vastgestelde besluiten en beleid bevat een groot aantal inspanningen, waarin vanwege het gevorderde stadium weinig keuzevrijheid is. Zo'n 70% van het totaal van onze inspanningen is niet beïnvloedbaar.

Binnen de strategische thema's is meer keuzevrijheid in het ambitieniveau. Echter bij veel inspanningen kunnen we pas op langere termijn concreet uitvoering geven aan ombuigingen, omdat we bijvoorbeeld te maken hebben met langlopende verplichtingen aan onze netwerkpartners. Bij zo'n 25% van het totaal van onze inspanningen kunnen we wel keuzes maken, maar is het effect pas merkbaar op langere termijn.

In de resterende 5% van het totaal van onze inspanningen kunnen we keuzes maken die direct effect hebben. Als bestuur zijn we ons bewust van het feit dat de negatieve effecten van een (besparings-) keuze groter kunnen zijn dan de besparing zelf. Bijvoorbeeld als wij de inspanningen van onze inwoners en/of partners niet langer kunnen co financieren. Of in het geval er door een besparing samenhangende meekoppel kansen tenietgaan. Bij de keuzes zijn deze afwegingen meegenomen.

DE STRATEGISCHE THEMA'S

De vastgestelde strategische doelstellingen voor deze bestuursperiode geven koers en richting aan de programma's. Uw raad heeft vorig jaar het voorkeursscenario van de zomernota 2024-2027 vastgesteld. In dit scenario werd het accent op zes strategische thema's gelegd. De zes strategische thema's geven een concretisering van de koers en richting en vormen voor de zomernota 2025-2028 het vertrekpunt.

De zes strategische thema's zijn:

- Toekomstbestendig maatschappelijk voorzieningenniveau
- Goed, gezond en veilig wonen voor iedereen
- Vitaler buitengebied
- Energietransitie en klimaatadaptatie
- Optimale bereikbaarheid en mobiliteit
- Optimale dienstverlening

Het sociaal domein is opgenomen als extra thema, omdat deze opgave een groot deel van de begroting omvat.

Per strategisch thema geven we het doel aan, waarom het thema belangrijk is, wat we nu al doen én wat we nog meer gaan doen om de doelen te behalen. Verder zijn per thema ombuigingen opgenomen. Per ombuiging laten we zien welke draaiknop van toepassing is: raakt de ombuiging het dienstverleningsniveau, het voorzieningenniveau of het opbrengstenniveau?

De reserves kapitaallasten en bovenwijkse voorzieningen zijn bedoeld om in te zetten voor investeringen. We geven aan voor welke investeringen deze reserves ingezet gaan worden. Dit zijn de investeringen die u als ambitie heeft aangegeven.

THEMA TOEKOMSTBESTENDIG MAATSCHAPPELIJK VOORZIENINGENNIVEAU

DOEL VAN DIT THEMA

We willen in de gemeente Zundert een goed, duurzaam voorzieningenniveau (op het gebied van onderwijs, sport, cultuur en ontmoeting) wat toekomstbestendig is. Om het voorzieningenniveau en het bijbehorende vastgoed toekomstbestendig en betaalbaar te houden zetten we versneld in op clustering en zelfbeheer. Met clustering bedoelen we dat we inzetten op het samenvoegen van panden en het zoveel mogelijk inzetten op dubbelgebruik/multifunctionaliteit. Ook is het voor de toekomst noodzakelijk dat we kijken naar het meer kostendekkend maken van maatschappelijk vastgoed.

WAAROM IS DIT THEMA BELANGRIJK?

Een goed voorzieningenniveau is belangrijk voor inwoners en verenigingen. Het is randvoorwaardelijk voor andere doelstellingen bijvoorbeeld op het gebied van het sociaal domein en het zijn van een aantrekkelijke woongemeente. Daarnaast zijn er ontwikkelingen die blijven vragen om een goed voorzieningenniveau zoals vergrijzing (meer behoefte aan sociaal netwerk en een plek nabij om te ontmoeten). Meer woningbouw toevoegen vraagt ook om meer voorzieningen (bv. onderwijs).

WAT DOEN WE AL?

- Forse investeringen om weer te komen tot toekomstbestendige onderwijshuisvesting: de nieuwe school Klein Zundert en voorbereidingen voor de realisatie van het IKC Zundert aan de Hoge Dreef. Samen met het schoolbestuur SPOZ voeren we vanuit ieders verantwoordelijkheid de benodigde werkzaamheden uit aan de Annaschool en de Zonnebloem om de scholen nog tot minimaal 2028 gezond en veilig te laten zijn. Hiervoor was bij de begroting 2024-2027 al geld opgenomen.
- We blijven investeren in de instandhouding van ons maatschappelijk vastgoed, met name bij onze sportaccommodaties. Dit doen we in overleg met de verenigingen op basis van het per 1-1-2025 geactualiseerde Meerjaren Onderhoudsplan.
- We bereiden de eerste keuzes voor om daadwerkelijk te gaan clusteren. We starten met de binnensportaccommodaties waar in Q3/Q4 2024 in de gemeenteraad nog een besluit over moet worden genomen.

WAT GAAN WE NOG MEER DOEN IN DEZE BESTUURSPERIODE?

- De unieke gemeenschapszin in Zundert blijft leidend voor hoe we invulling geven aan onze ambitie op het gebied van het maatschappelijk voorzieningenniveau. Om het maatschappelijk vastgoed toekomstbestendig, duurzaam en betaalbaar te houden in de toekomst is het wel noodzakelijk dat we keuzes maken op het gebied van clustering zodat we het voorzieningenniveau zo hoog mogelijk houden voor onze inwoners. Tegelijkertijd moeten we slim omgaan met het zoveel mogelijk multifunctioneel gebruik van onze gebouwen. Dit kan er ook toe leiden dat het noodzakelijk is om bepaalde gebouwen af te stoten. De komende jaren werken we versneld aan deze clustering en leggen we op verschillende onderdelen keuzes voor aan de raad. Als gemeente pakken we hierin een sturende rol om clustering daadwerkelijk te laten ontstaan. Dit doen we uiteraard wel in samenspraak en met betrokkenheid van de gebruikers en verenigingen. Grootschalige investeringen in de verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed doen we pas nadat keuzes zijn gemaakt over clustering en de toekomst van bepaalde gebouwen.
- We zetten de komende jaren grote stappen in de voorbereiding van het IKC Zundert op de locatie Hoge Dreef. Deze plek zien we als de beste plek om de kinderen uit de kern Zundert te laten opgroeien. We investeren daarbij als gemeente in een IKC, maar voor het gedeelte van het gebouw wat gebruikt wordt door andere partijen dan onderwijs (zoals de kinderopvang) brengen we kostendekkende huur in rekening.
- Het verenigingsleven in de gemeente Zundert is bruisend en we hebben tal van actieve en gezonde verenigingen. Dit willen we absoluut behouden. Vanaf 2025 gaan we geleidelijk meer varen op de eigen kracht van de verenigingen om het maatschappelijk vastgoed meer kostendekkend te maken.
- We stellen alles in het werk om met de eigenaar tot overeenstemming te komen om de kosten voor de exploitatie te verlagen, waarbij sluiting van zwembad De Wildert een optie is, omdat wij van mening zijn dat de kosten niet in verhouding staan tot de maatschappelijke opbrengsten. Als we hierin slagen, onderzoeken we of we de maatschappelijke zwemfunctie met minder budget op een andere manier kunnen organiseren.

OMBUIGINGEN

Ombuigingen	Draaiknop	Bandbreedte structureel financieel effect	Risico's van ombuigingen
Anders organiseren maatschappelijke zwemfunctie	Voorzienen	PM	Deelnemen aan maatschappelijke activiteiten minder toegankelijk Het raakt inwoners in de beleving van het voorzieningenniveau Extra incidentele kosten i.v.m. mogelijke afkoop contracten
Stoppen met de Zinding	Voorzienen	€ 400.000 (2027) € 366.000 (2028 e.v.)	Geen plek voor het culturele en maatschappelijke verenigingsleven in de kern Zundert Huidige versnippering van organisaties in het sociaal domein blijft bestaan Onzekerheid over de toekomstige huisvesting van de gemeentelijke organisatie
Clustering van voorzieningen (per kern e/o kern overstijgend)	Voorzienen	€ 35.000 (2027) € 70.000 (2028) PM (lange termijneffect)	Deelnemen aan maatschappelijke- en culturele activiteiten minder toegankelijk Kostenstijgingen in het sociaal domein Het raakt inwoners in de beleving van het voorzieningenniveau
Kostendekkendheid van huurtarieven sportaccommodaties verhogen	Opbrengsten	€ 72.000 (2025) € 145.000 (2026) € 200.000 (2027 e.v.)	Hogere kosten voor verenigingen en dus voor inwoners, eigen verantwoordelijkheid
Verminderen cultuureducatie scholen en uitvoeren cultuurvisie	Voorzienen	€ 25.000 (2025) € 53.000 (2026 e.v.)	Deelnemen aan culturele activiteiten minder toegankelijk
Verminderen uitgaven (vrijtijds-)economie	Voorzienen	€ 32.000	Geen/minder subsidies stimulering toerisme kan leiden tot minder toerisme Minder inkomsten aan toeristenbelasting

BESTEMMINGSRESERVES INZETTEN VOOR TOEKOMSTIGE INVESTERINGEN

Het merendeel van uw fracties heeft aangegeven de realisatie van de school in Klein Zundert en het IKC Zundert heel belangrijk te vinden (prioriteit 1). Daarom zetten we de reserve kapitaallasten in als dekking van de kapitaallasten van de school in Klein-Zundert en het overige deel wordt gereserveerd voor dekking van de kapitaallasten van IKC Zundert.

Ombuigingen	Draaiknop	Bandbreedte structureel financieel effect	Risico's van ombuigingen
Kapitaalreserve inzetten voor school in Klein Zundert en IKC Zundert, zoals opgenomen in het meerjaren investeringsprogramma 2025-2028	Voorzieningen	€ 140.000 (2025-2027) € 179.000 (2028 e.v.)	Er is geen risico. De kapitaalreserve is bedoeld om in te zetten als dekking voor toekomstige kapitaallasten.

THEMA GOED, GEZOND EN VEILIG WONEN VOOR IEDEREEN

DOEL VAN DIT THEMA

We passen de woningvoorraad in Zundert aan door balans te brengen in de beschikbare woningen en de woningbehoefte. Daarbij gaan we uit van lokale behoeften, de Woondeal-opgave en bevolkingssamenstelling en -ontwikkeling om te komen tot die balans tussen wonen, recreëren, sport, mobiliteit, economie, klimaat en energie.

WAAROM IS DIT THEMA BELANGRIJK?

We zien Zundert als een groene woongemeente en willen voor haar inwoners een aantrekkelijke woon- en leefomgeving creëren en behouden. Dit betekent voldoende voorzieningen en economische functies in compacte centra en voldoende woningaanbod naar behoefte voor verschillende doelgroepen. Daarnaast is de fysieke leefomgeving belangrijk. Aantrekkelijk betekent ook voldoende groen en bereikbare kernen waarbij we inzetten op de mobiliteitstransitie.

WAT DOEN WE AL EN GAAN WE MEE DOOR?

- We werken bij ruimtelijke initiatieven volgens de Omgevingswet die per 1 januari 2024 is ingevoerd. De focus ligt op implementatie en borgen van het nieuwe instrumentarium.
- We passen faciliterend grondbeleid toe bij nieuwe ruimtelijke initiatieven. In de grondexploitatiewet is de positie van de gemeente om bij facilitaire projecten de gemaakte kosten te verhalen en regie te voeren sterk verbeterd. De wet biedt ons kansen om locatie-eisen te stellen, op het gebied van het bouwprogramma, openbare ruimte, beeldkwaliteit en dergelijke.
- We voeren de woonvisie (inclusief addendum) uit door: wooninitiatieven (78 in behandeling) te faciliteren, waaronder grotere projectlocaties als Stuivezand, de Weimer en de Tuinderij.

- We zetten onze stimuleringsinstrumenten in zoals de starterslening.
- We sturen op de woningbouw met de 30/40/30-regel en de prestatieafspraken met de woningbouwcorporatie.
- Bij nieuwe woonbuurten sturen we op aanleg van voldoende groen om een duurzame woonomgeving te realiseren.
- Om de woonopgave Zundert breed te kunnen realiseren (waar kan de woonopgave landen: in de kernen of ook in het buitengebied?) werken we in regioverband aan de Dorpenstrategie (SRBT).
- We zetten in op modulair bouwen van 75 tijdelijke woningen (locatie onderzoek).
- We dragen bij aan de landelijke asielopgave door realisatie van AZC en gemeentelijke opvanglocaties Oekraïners.
- We zijn gestart met het ontwikkelen van samenhangend en toekomstgericht beleid voor (o.a. huisvesting) arbeidsmigratie.
- We werken samen met de gebiedspartners aan de Gebiedsvisie Centrum Rijsbergen en de Gebiedsvisie Achtmaal en Wernhout.
- Voor de veiligheid in de leefomgeving werken we aan brandveiligheid, preventie en uitvoering van VTH beleid.

WAT GAAN WE NOG MEER DOEN IN DEZE BESTUURSPERIODE?

- We zetten onze stimuleringsinstrumenten in: verzilverlening en stimuleringsregeling.
- We zijn gestart met het opstellen van het Omgevingsthema Wonen, als instrument binnen de Omgevingswet.
- We gaan een ruimtelijke denkrichting opstellen voor de omgeving Leeuwerikstraat – Grote Heistraat.
- Vanuit de omgevingswet bouwen we aan het Omgevingsplan Zundert (uiterlijk gereed 2031) door met een pilotgebied te starten.

OMBUIGINGEN

Binnen dit thema zijn geen ombuigingen. Als we binnen dit thema minder gaan doen, behalen we onze doelstellingen vanuit de woonvisie niet.

BESTEMMINGSRESERVES INZETTEN VOOR TOEKOMSTIGE INVESTERING

We zetten de reserve bovenwijkse voorzieningen in voor investeringen met een bovenwijks karakter die nu al in het meerjaren investeringsprogramma 2025-2028 opgenomen zijn.

Ombuigingen	Draaiknop	Bandbreedte structureel financieel effect	Risico's van ombuigingen
De reserve bovenwijkse voorzieningen inzetten als dekking voor kapitaallasten van vervangingsinvesteringen voor bomen, beplanting en speelvoorzieningen zoals opgenomen in het meerjaren investeringsprogramma 2025-2028	Voorzieningen	€ 25.000 (2025) – € 69.000 (2028)	Er is geen risico. De reserve bovenwijkse voorzieningen is bedoeld om in te zetten voor investeringen in bovenwijkse voorzieningen. Voor een optimaal bezuinigingseffect zetten we in op voorzieningen die snel gerealiseerd zijn.

THEMA VITALER BUITENGEBIED

DOEL VAN DIT THEMA

We werken aan een vitaler buitengebied met een goede balans tussen het landgebruik, de leefbaarheid en de kwaliteit van landschap, bodem, water en lucht.

WAAROM IS DIT THEMA BELANGRIJK?

We zien in ons buitengebied een divers karakter, zowel qua gebruik als beheer ervan. Daarin hebben we op een aantal vlakken grote uitdagingen staan om het leefbaar te houden. Naast het vraagstuk van zowel het oppervlakte- als het bodemwater speelt de opgave rond de kwaliteit en kwantiteit. Andere opgaven die een samenhangende aanpak vragen: het risico op ondermijnende activiteiten door vrijkomende agrarische bebouwing, uitvoering van de Ruimte voor Ruimte-regeling, een onder druk staande biodiversiteit, de uitvoering van de Regionale Energiestrategie, inpassing van teelt ondersteunende (TOV) voorzieningen, recreatief gebruik, de implementatie van de Omgevingswet en de inrichting van een klimaat robuust beeklandschap. Allemaal onderwerpen waarin een eenvoudige oplossing niet voor het oprapen ligt. Grote onderwerpen vragen hier om grote oplossingen. En ook om een gezamenlijk ontwikkeld en gedragen beleid.

WAT DOEN WE AL?

- We blijven 'Zundert Floreert' als werkwijze inzetten samen met onze convenantpartners.
- We faciliteren ruimtelijke initiatieven op weg van plan naar realisatie (bijvoorbeeld: Loders, de Eldert, Hofstede aan de Dreef).
- We bouwen verder aan beleid voor een Leefbaar Buitengebied.
- We voeren het Landschapsontwikkelingsplan (LOP) uit.
- We participeren bij het opstellen van de Gebiedsvisie 'Breedshot' en de Gebiedsvisie 'tussen Buis en Moeren'.
- We voeren samen met onze gebiedspartners het Programma Water in Balans (Zicht op Water).
- We ondertekenen het convenant met ARDO voor hergebruik van proceswater.
- We werken aan vitale vakantieparken.
- We werken verder aan de verkenning en voorbereiding van het 'Beleefpad' (verlengde fietspad langs de Aa of Weerij).

WAT GAAN WE NOG MEER DOEN IN DEZE BESTUURSPERIODE?

- We bereiden de aanpak voor de op te stellen Economische visie voor.
- We stellen na vaststelling van de gebiedsvisie Buis en Moeren een uitvoeringsplan op.
- We streven naar het ontwikkelen van een Grondcarrousel om te komen tot een klimaat robuust beekdal.
- We sluiten aan bij de ontwikkelingen van Van Gogh Nationaal Park (Groenblauwe dooradering).

OMBUIGINGEN

Bij dit thema zijn geen ombuigingen. De budgetten zijn gering. De negatieve effecten van een ombuiging waaronder tenietgaan van meekoppelkansen, imagoschade en afnemend vertrouwen van partners in het buitengebied zijn binnen dit thema groter dan de geringe financiële effecten van de besparing.

THEMA ENERGIETRANSITIE EN KLIMAATADAPTATIE

DOEL VAN DIT THEMA

We streven ernaar om de reductie van CO₂-uitstoot voor iedereen haalbaar en betaalbaar te maken, met aandacht voor een eerlijke verdeling van lasten tussen burgers en bedrijven.

WAAROM IS DIT THEMA BELANGRIJK?

We zien de urgentie in van het Klimaatakkoord (CO₂ reductie). Ook Zundert zet zich in om klimaatverandering te bestrijden en de opwarming van de aarde te verminderen door minder broeikasgassen uit te stoten. Het Klimaatakkoord van Parijs is gericht op het beperken van de temperatuurstijging tot onder de 2 graden Celsius, met een duidelijk streven naar 1,5 graden Celsius. Nederland streeft ernaar in 2030 49% minder CO₂ uit te stoten ten opzichte van 1990, en in 2050 een reductie van 95%. De aanpak is stapsgewijs en gericht op geleidelijke maatregelen. De Zundertse werkwijze 'Lekker Bezig' richt zich op samenwerking met partners door werk-met-werk te maken en om met een effectieve inzet van de beperkte gemeentelijke middelen de beschikbare rijksmiddelen maximaal te benutten.

WAT DOEN WE AL?

- We starten met het opstellen van het Omgevingsthema Duurzaamheid.
- We stellen het Energietransitie Uitvoeringsprogramma op.
- We verkennen (in samenwerking met de regio) nut en noodzaak om een (SMP) Soorten Management Plan (voor het isolatieprogramma) op te zetten.
- We bereiden een eerste pilot voor van een (WUP) Wijk Uitvoeringsplan.
- We voeren strategisch overleg voor uitrol van de energietransitie met onze partners.
- We ronden het project WindA16 af.
- We vergroten de bewustwording van en werken aan de Brede Welvaart met inzet van de Werelddoelstellingen.
- We gaan Energiearmoede tegen door energiecoaches in te zetten (combi met sociaal domein).
- We participeren met onze regiopartners in de processen van SIE2 en RES 2.0.
- We blijven de Communicatiecampagne 'Lekker Bezig' uitrollen.
- We ronden de Tranche zonne-energie af.
- We zorgen voor en sturen op het afkoppelen van hemelwater en het vergroten van het aandeel water en groen in woonprojecten.

WAT GAAN WE NOG MEER DOEN IN DEZE BESTUURSPERIODE?

- We zetten met partners de 'Bewonersreis' op (vervolg op Klussendienst) voor verduurzaming woningen (relatie SIE2).
- We willen de mogelijkheden verkennen voor een circulaire economie in Zundert.
- We adviseren en faciliteren de ontwikkeling naar toekomstbestendige bedrijventerreinen.

OMBUIGINGEN

Bij dit thema zijn geen ombuigingen. De negatieve effecten van een ombuiging zijn hier groter dan de besparing zelf. De budgetten voor dit thema blijven in stand als bron aan eigen middelen voor cofinanciering en als ondersteuning van inwoners bij de energietransitie.

THEMA OPTIMALE BEREIKBAARHEID EN MOBILITEIT

DOEL VAN DIT THEMA

Om de leefbaarheid in de kernen te behouden is goede bereikbaarheid van belang voor de toegankelijkheid en leefbaarheid. We streven naar zo min mogelijk overbelasting van onze wegen.

WAAROM IS DIT THEMA BELANGRIJK?

Een goede bereikbaarheid is van belang voor de economische toegankelijkheid van bedrijven in Zundert en voor de leefbaarheid in onze kernen.

WAT DOEN WE AL?

- We voeren het Gemeentelijk Verkeers- en vervoersplan (GVVP) uit. Dit doen we door wegeaanpassingen zoals bij de Veldstraat maar ook door maatregelen rondom verkeersveiligheid te nemen waaronder het terugbrengen van de maximumsnelheid in het buitengebied tot 60 km/u.
- We voeren de bestuursopdracht ontsluiting Zundert en Rijsbergen uit. Dit doen we projectmatig waarbij we de raad en omwonenden betrekken en informeren. Er zijn in 2023 onderzoeken gedaan naar de verkeerssituatie in de kernen, gebaseerd op data. Momenteel wordt er onderzoek gedaan naar mogelijke aanpassingen voor de kern Rijsbergen.
- We participeren in de grensoverschrijdende samenwerking Breda- Hoogstraten- Zundert, waarbij we gezamenlijk onder andere kijken naar mobiliteitsvraagstukken.
- We zijn in gesprek met Arriva over de bereikbaarheid van onze kernen met het openbaar vervoer. In het coalitieakkoord is opgenomen om te kijken naar de busverbinding in de Veldstraat. Arriva heeft aangegeven dat met de nieuwe concessie er voorlopig (tot 2028) niets wijzigt in de huidige routes. We houden het gesprek open om te kijken of er andere mogelijkheden zijn.
- We stellen een onderhoudsplan wegen op en een onderhoudsplan kunstwerken. Deze onderhoudsplannen geven aan welke wegen noodzakelijk onderhoud moeten krijgen en wanneer. Dit voeren we daarna ook uit.

WAT GAAN WE NOG MEER DOEN IN DEZE BESTUURSPERIODE?

- We maken een keuze voor de uitwerkingsrichting voor de ontsluiting Rijsbergen en Zundert. Hierbij kijken we naar de meest optimale oplossingen, maar ook naar de haalbaarheid. Uiteindelijk zal dit in het najaar van 2024 met de raad worden besproken.
- We onderzoeken of de visie parkeernormen herzien moet worden.

OMBUIGINGEN

Ombuigingen	Draaiknop	Bandbreedte structureel financieel effect	Risico's van ombuigingen
De in het investeringsprogramma opgenomen GVVP-maatregelen uitstellen naar start v.a. 2028. Deze maatregelen betreffen voornamelijk wijzigingen/aanpassingen van de verkeerssituatie of gaan over mobiliteitsvraagstukken. Het noodzakelijke wegenonderhoud valt hier niet onder en dit blijft doorgang vinden.	Voorzieningen	€ 78.000 - € 131.000 (v.a. 2027)	Maatregelen ten gunste van de verkeersveiligheid worden uitgesteld. Er zijn mogelijk hogere kosten op langere termijn.

BESTEMMINGSRESERVES INZETTEN VOOR TOEKOMSTIGE INVESTERINGEN

Het merendeel van uw fracties heeft aangegeven de bereikbaarheid van Rijsbergen zó belangrijk te vinden dat u, voor de toekomstige investering die hiermee gemeoid is, zou willen sparen (prioriteit 2). De huidige reserve kapitaallasten wordt ingezet voor de school in Klein-Zundert en het overige deel wordt gereserveerd voor IKC Zundert (prioriteit 1). Bij de afweging van de resultaatbestemming van toekomstige incidentele meevallers (denk onder andere aan vrijkomende locaties van huidige scholen) zal in ieder geval de reservering voor IKC Zundert (prioriteit 1) en de bereikbaarheid van Rijsbergen (prioriteit 2) worden betrokken. Daarnaast is in het voorlopig meerjarig investeringsprogramma 2025-2028 (op blz. 25) in 2028 een totaalbedrag opgenomen van € 5,2 mln. aan GVVP-maatregelen. Op een later moment wordt bekeken of dit bedrag wordt ingezet voor de bereikbaarheid van Rijsbergen óf voor de GVVP-maatregelen waarvoor dit bedrag oorspronkelijk in de begroting was opgenomen.

Ombuigingen	Draaiknop	Bandbreedte structureel financieel effect	Risico's van ombuigingen
Bij de afweging van de resultaatbestemming van toekomstige incidentele meevallers zal in ieder geval de reservering voor IKC Zundert en de bereikbaarheid van Rijsbergen worden betrokken. + Geld voor GVVP-maatregelen reserveren voor bereikbaarheid Rijsbergen	Voorzieningen	Nog geen financieel effect. Er zijn nog geen uitvoeringskosten bekend voor bereikbaarheid Rijsbergen.	Er is geen risico ten aanzien van de kapitaalreserve. De kapitaalreserve is bedoeld om in te zetten als dekking voor toekomstige kapitaallasten. Maatregelen ten gunste van de verkeersveiligheid op andere plekken worden ingewisseld voor bereikbaarheid en verkeersveiligheid Rijsbergen.

THEMA OPTIMALE DIENSTVERLENING

DOEL VAN DIT THEMA

Het optimaliseren van onze dienstverlening zowel aan inwoners, ondernemers en verenigingen. We vinden het belangrijk dat inwoners en partners meer zeggenschap krijgen bij beleid en uitvoerende taken van de gemeente en willen dit ook stimuleren.

WAAROM IS DIT THEMA BELANGRIJK?

Het bieden van goede dienstverlening is de basis van ons als gemeente. De gemeente is voor inwoners, ondernemers en verenigingen ontzettend belangrijk bij het realiseren van wensen, een veilige leefomgeving en om een antwoord te vinden op persoonlijke hulpvragen. Je zou kunnen zeggen dat de gemeente het alleenrecht heeft op haar type dienstverlening. De inwoner kan immers niet bij een andere gemeente aankloppen. Het is daarom cruciaal dat onze dienstverlening goed en effectief is en dat we doen wat we moeten doen.

WAT DOEN WE AL?

- Uitvoering van de bestuursopdracht dienstverlening. In de eerste anderhalf jaar van de bestuursopdracht hebben we een aantal concrete resultaten geboekt:
 - Invoering van 1 op 1 dienstverlening bij vergunningen waardoor inwoners en ondernemers makkelijker met hun vragen over vergunningen of ideeën terecht kunnen;
 - Intaketafel waar initiatiefnemers in een vroeg stadium van hun plan al een eerste advies krijgen;
 - Inwoners kunnen voor gesprekken met alle uitvoeringsorganisaties in het sociaal domein in Zundert terecht.
- Er zijn bereikbaarheidsafspraken/servicenormen gemaakt in de organisatie. In deze bereikbaarheidsafspraken is onder andere vastgelegd dat we altijd binnen 2 werkdagen reageren en regelmatig een tussenbericht sturen over de voortgang. We hebben ook een systeem geïmplementeerd om het naleven van deze afspraken beter te monitoren en hierop te sturen.
- We zetten elke dag in op inwonersparticipatie. Via 2 sporen: het betrekken van inwoners en organisaties bij onze eigen beleidskeuzes en uitvoerende projecten en door initiatieven van inwoners/organisaties te faciliteren.
- Ondernemersparticipatie.
- Mede mogelijkheden maken van evenementen: in onze bruisende gemeente zijn er veel evenementen.
- Nieuwe manier van afvalinzameling is ingevoerd en ontwikkelen we verder door.

WAT GAAN WE NOG MEER DOEN IN DEZE BESTUURSPERIODE?

- We werken de komende twee jaar verder aan de uitvoering van de bestuursopdracht dienstverlening. We zetten ons maximaal in om de 6 beloftes waar te maken:
 - 'Je bent bij ons te gast'
 - 'Je krijgt altijd een reactie'
 - 'We zijn direct duidelijk'
 - 'Wij nemen de tijd voor jou'

- 'Jij kunt ons vertrouwen en wij jou'
- 'Jij ervaart één organisatie'

We beseffen ons dat de belofte 'je krijgt altijd reactie' rand voorwaardelijk is voor de andere beloften en dat we nog stappen te zetten te hebben om de bereikbaarheid voor onze inwoners, ondernemers en verenigingen te verbeteren. Dit doen we door meer in te zetten op het meten van onze bereikbaarheid en door te sturen op momenten waarop de bereikbaarheid niet op orde is.

- We zetten in op de doorontwikkeling van de inwonersparticipatie waarmee we zorgen voor heldere kaders, verwachtingen en uitgangspunten. Daarnaast blijven we onverminderd inzetten op het faciliteren van initiatieven van inwoners, ondernemers en verenigingen, maar zetten we minder in op het stimuleren hiervan.

OMBUIGINGEN

Ombuigingen	Draaiknop	Bandbreedte structureel financieel effect	Risico's van ombuigingen
Verminderen inzet inwonersparticipatie	Dienstverlening	€ 88.000	Minder betrokkenheid bij inwoners Minder mogelijkheden om initiatieven vanuit inwoners te stimuleren
Kostendekkendheid leges voor vergunningen en RO-initiatieven verhogen	Opbrengsten	€ 126.000 - € 129.000	Stijgende kosten voor inwoners
Verminderen van het serviceniveau van afvalinzameling en daarmee lagere afvalstoffenheffing in ruil voor hogere OZB	Dienstverlening	€ 215.000	Serviceniveau neemt af, mogelijk ervaren inwoners overlast
OZB woningen +2% en OZB niet woningen +10%	Opbrengsten	€ 189.000 (2025) - € 682.000 (2028)	In de begroting 2024 hadden we al rekening gehouden met een verhoging van 10% voor niet-woningen, zodat we kunnen ingroeien naar de lijn van de korting op het gemeentefonds. De totale OZB steeg met 2%, voor woningen betekende dit een daling van 2%. Door daling van de woonlasten voor onze inwoners kwamen we meer in lijn met de regio en met de tarieven die het rijk hanteert voor korting op het gemeentefonds. In de begroting 2025 willen we blijven uitgaan van de verhoging van 10% voor niet-woningen. Dit blijft dus ongewijzigd. In de begroting 2025 willen we een verhoging van 2% voor woningen opnemen. Risico op beperkte stijgende woonlasten voor inwoners.

DE OPGAVE IN HET SOCIAAL DOMEIN

DOEL VAN DIT THEMA

We zijn een sociale en maatschappelijk betrokken samenleving waarin iedereen naar vermogen mee kan doen. Inwoners die dat nodig hebben bieden we laagdrempelige ondersteuning.

WAAROM IS DIT THEMA BELANGRIJK?

We zien in toenemende mate maatschappelijke problematiek die direct van invloed is op het welzijn van onze inwoners. Daarnaast is het steeds moeilijker om de zorg toegankelijk te houden doordat er sprake is van krapte op de arbeidsmarkt. Dit speelt bij alle zorgaanbieders in alle sectoren.

We hebben een steeds ouder wordende bevolking waarvoor geen plek meer is in verpleeghuizen. Zij moeten zo lang mogelijk zelfstandig thuis wonen. Als gemeente hebben wij een taak om met onze inwoners en maatschappelijke partners te kijken hoe dit kan. Daarnaast zien we ook steeds meer jeugdigen die hulp nodig hebben, bijvoorbeeld doordat ze te maken hebben met psychische hulpvragen. We proberen hen en hun gezinnen hierbij te ondersteunen. Ook zien we nog steeds inwoners die moeite hebben met rondkomen, we proberen hen financieel te ondersteunen zodat zij ook mee kunnen doen aan school, sport en vrije tijd. We doen dit omdat we er in geloven dat inwoners die zelfstandig kunnen meedoen, gelukkiger zijn, gezonder zijn en we daardoor een prettigere en leefbare samenleving hebben.

WAT DOEN WE AL?

- We kijken hoe we betere hulp kunnen geven aan jeugdigen die dat nodig hebben. Hierbij focussen we ons ook op de jeugdigen die dit het hardst nodig hebben. Dit volgt uit de hervormingsagenda jeugd. Dit zijn landelijke afspraken die we lokaal en regionaal moeten implementeren.
 - We kijken hoe we met onze partners kunnen zorgen voor een gezondere samenleving. Met onze lokale en regionale partners hebben we de volgende doelen gesteld:
 - Meer inwoners hebben een gezonde leefstijl.
 - Het mentaal welbevinden van onze inwoners is verbeterd.
 - Onze inwoners hebben een sterke sociale basis.
 - We werken aan een duurzame samenwerking tussen het medisch en sociale domein.
- Om dit te bereiken hebben we uitvoeringsplannen opgesteld en gaan we concrete activiteiten doen zoals: meer inzetten op mantelzorgondersteuning, valpreventie, welzijn op recept, activiteiten om eenzaamheid tegen te gaan, kansrijke start, de vitaliteitscheck, 3-g aanpak mentale gezondheid, en 0-100 platform.
- Uitvoering toekomstscenario kind- en gezinsbescherming. Dit volgt uit landelijke afspraken. Hierin zetten we in op de ontwikkeling van een regionaal veiligheidsteam en sterke lokale teams. Voor Zundert betekent dit dat we onze lokale toegang gaan herzien. We gaan onderzoeken in hoeverre de huidige inrichting bijdraagt aan de doelstellingen om een brede gezinsaanpak te organiseren waarbij ook oog is voor de veiligheid in het gezin. We kijken of een andere inrichting beter passend is.
 - De huidige toegang is lokaal in Zundert georganiseerd. Onze inwoners hoeven niet meer naar Etten-Leur voor bijvoorbeeld een gesprek met het Werkplein.

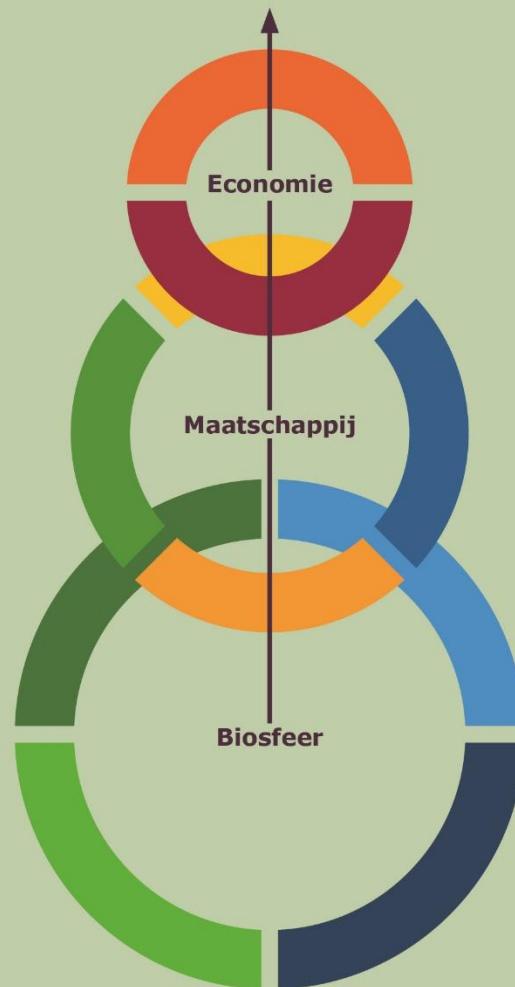
WAT GAAN WE NOG MEER DOEN IN DEZE BESTUURSPERIODE?

- We maken een keuze over de inrichting van ons lokale team/onze toegang.
- We kijken hoe we onze ouder wordende inwoners beter kunnen ondersteunen zodat zij langer zelfstandig thuis kunnen blijven wonen. Dit doen we met onze maatschappelijke partners. Hierbij kijken we ook hoe we onze inwoners ervan bewust kunnen maken dat zij zelf ook preventief veel kunnen doen om een latere zorgvraag uit te kunnen stellen, zoals bijvoorbeeld tijdig woningaanpassingen realiseren maar ook een sociaal netwerk opbouwen die kan ondersteunen bij lichte zorgvragen.
- Ook gaan we in gesprek met onze partners om te kijken welke woonvormen geschikt zijn en wat ervoor nodig is om die te realiseren.

OMBUIGINGEN

Ombuigingen	Draaiknop	Bandbreedte structureel financieel effect	Risico's van ombuigingen
We gaan kijken naar het anders inrichten van de brede toegang sociaal domein. We bezien of we de toegang voor Wmo, jeugd, participatie en maatschappelijk voorveld lokaler en efficiënter kunnen inrichten. Dit betekent dat de vraagwijzer zoals deze nu is ingericht er anders uit komt te zien.	Dienstverlening	€ 110.000 (v.a. 2026)	Mogelijk kwaliteitsvermindering op dienstverlening

DE STRATEGISCHE THEMA'S IN SAMENHANG MET BREDE WELVAART EN WERELDDOELSTELLINGEN

Economie

Een goede bereikbaarheid is belangrijk voor de economische toegankelijkheid van bedrijven en voor de leefbaarheid in onze kernen.

Maatschappij

We passen de woningvoorraad in Zundert aan door balans te brengen in de beschikbare woningen en de woningbehoefte.

We willen een goed, duurzaam voorzieningenniveau wat toekomstbestendig is.

We stimuleren zeggenschap van inwoners en partners bij beleid en uitvoerende taken.

Biosfeer

We werken aan een goede balans tussen het landgebruik, de leefbaarheid en de kwaliteit van landschap, bodem, water en lucht. Dit vormt de basis om de maatschappij en economie te kunnen dragen.

FINANCIËEL BEELD

MOMENTOPNAME OP HOOFDLIJNEN

Dit financieel beeld op hoofdlijnen is op basis van de huidige begroting 2024-2027, de verwerking van de structurele resultaten uit de jaarrekening 2023, de 1^e bestuursrapportage 2024 op de lopende begroting 2024 en de meicirculaire 2024. Verdere detaillering en financiële uitwerking volgt bij de netwerkbegroting 2025-2028.

Meerjarig begrotingsresultaat	2025		2026		2027		2028	
N is nadeel en V is voordeel								
Saldo boekwerk begroting 2024-2027	878.000	V	-1.549.000	N	-1.065.000	N	-1.065.000	N
Ontwikkelingen na opstellen begroting 2024								
Uitvoeringskracht organisatie	-		-		-500.000	N	-500.000	N
De Zinding is in 2026 gereed, lasten pas vanaf 2027 i.p.v. 2025	147.000	V	419.000	V	-		-	
Aanvullende investering IKC Zundert , globale inschatting € 3.000.000	-		-		-		-105.000	N
CAO-personeel	-400.000	N	-400.000	N	-400.000	N	-400.000	N
Indexering maatschappelijke zwemfunctie	-47.000	N	-80.000	N	-97.000	N	-97.000	N
Vitale vakantieparken /Arbeidsmigratie	-100.000	N	-		-		-	
1e berap 2024								
Hogere bijdrage VNG	-51.000	N	-51.000	N	-51.000	N	-51.000	N
Lagere opbrengst toeristenbelasting	-60.000	N	-60.000	N	-60.000	N	-60.000	N
Hogere kosten huur Bredaseweg	-34.000	N	-34.000	N	-34.000	N	-	
Regionale projecten WMO	-37.000	N	-37.000	N	-37.000	N	-37.000	N
Kosten rekenkamer en uitbreiding formatie griffie	-35.000	N	-35.000	N	-35.000	N	-35.000	N
Indexering jeugdprofessionals	-48.000	N	-48.000	N	-48.000	N	-48.000	N
Indexering gevel tot gevelbestek	-109.000	N	-109.000	N	-109.000	N	-109.000	N
Gemeenschappelijke regelingen								
Volledige gemeenschappelijke regelingen	-269.000	N	-314.000	N	-380.000	N	-708.000	N
Correctie OMWB	150.000	V	150.000	V	150.000	V	150.000	V
Light gemeenschappelijke regelingen	35.000	V	-53.000	N	-53.000	N	-53.000	N
Meicirculaire 2024								
Schrappen oploop opschalingskorting	-		675.000	V	675.000	V	675.000	V
Mutatie in accres	-1.609.000	N	-594.000	N	-666.000	N	-608.000	N
Incidentele compensatie in grondslag	649.000	V	136.000	V	109.000	V	88.000	V
Aangepast saldo begroting 2025-2028	-940.000	N	-1.984.000	N	-2.601.000	N	-2.963.000	N

Aangepast saldo begroting 2025-2028	-940.000	N	-1.984.000	N	-2.601.000	N	-2.963.000	N
Ombuigingen								
Clustering maatschappelijke voorzieningen	-		-		35.000	V	70.000	V
Huurtarieven sport verhogen	72.000	V	145.000	V	200.000	V	200.000	V
Anders organiseren maatschappelijke zwemfunctie	PM		PM		PM		PM	
Cultuur	25.000	V	53.000	V	53.000	V	53.000	V
Inwonersparticipatie	88.000	V	88.000	V	88.000	V	88.000	V
Herijking toegang sociaal domein	-		110.000	V	110.000	V	110.000	V
Vrijtijdseconomie	32.000	V	32.000	V	32.000	V	32.000	V
Kostendekkendheid leges verhogen	126.000	V	127.000	V	129.000	V	129.000	V
Kapitaalreserve inzetten voor IKC Klein-Zundert en IKC Zundert	140.000	V	140.000	V	140.000	V	179.000	V
Reserve BOVO inzetten voor speelvoorzieningen en beplanting.	25.000	V	40.000	V	54.000	V	69.000	V
OZB woningen +2% en OZB niet-woningen +10%	189.000	V	385.000	V	589.000	V	682.000	V
Verschuiving afvalstoffenheffing naar OZB	215.000	V	215.000	V	215.000	V	215.000	V
Lagere subsidies	-		230.000	V	230.000	V	230.000	V
Zinering stopzetten	-		-		400.000	V	366.000	V
Robuuste organisatie minimaliseren	-		-		250.000	V	250.000	V
Flexibele schil verlagen	200.000	V	200.000	V	200.000	V	200.000	V
Investerings GVVP doorschuiven naar 2028	-		-		78.000	V	131.000	V
Totaal ombuigingen	1.112.000	V	1.765.000	V	2.803.000	V	3.004.000	V
Saldo zomernota 2025-2028	172.000	V	-219.000	N	202.000	V	41.000	V

VOORLOPIG INVESTERINGSPROGRAMMA 2025-2028 OP HOOFDLIJNEN

Omschrijving investering	2025	2026	2027	2028
Vervangingsinvesteringen gemeentelijke dienst	€ 200.000	€ 95.000	€ -	€ -
Vervangingsinvesteringen wegen	€ 950.000	€ 950.000	€ 950.000	€ 950.000
Vervangingsinvesteringen openbare verlichting	€ 107.000	€ 114.000	€ 122.000	€ 130.000
GVVP-maatregelen	€ 371.000	€ -	€ -	€ 5.255.000
Sportvoorzieningen	€ 593.000	€ 686.000	€ 700.000	€ 700.000
Bomen en beplanting	€ 269.000	€ 269.000	€ 269.000	€ 269.000
Speelvoorzieningen	€ 84.000	€ 85.000	€ 85.000	€ 85.000
Vervangingsinvesteringen riolering	€ 1.728.000	€ 992.000	€ 1.031.000	€ 1.031.000
Totaal	€ 4.302.000	€ 3.191.000	€ 3.157.000	€ 8.420.000

TOELICHTING BIJ HET FINANCIËEL BEELD

UITVOERINGSKRACHT ORGANISATIE

De uitvoeringskracht van onze organisatie staat onder druk door een combinatie van factoren. De steeds hogere eisen die van buiten de gemeente worden gesteld aan de informatiehuishouding zijn daar een belangrijk onderdeel van:

- De snelle digitalisering in de maatschappij maakt dat talloze processen die voorheen alleen analoog beschikbaar waren voor de inwoners en organisatie nu ook digitaal aangeboden moeten worden. Het vraagt investeringen om die vormen van dienstverlening ook aan te bieden. Dit betekent ontwikkelen, implementeren en beheren van steeds meer applicaties, systemen en (web-) formulieren. Dit brengt bij elk nieuw digitaal kanaal dat we in gebruik nemen eenmalige én structurele kosten met zich mee.
- Vanuit Europa en de landelijke overheid komen er steeds meer wettelijke eisen op ons af. Denk daarbij aan de openbaarmakingseisen vanwege de Wet open overheid (Woo) de Archiefwet, verplichte digitale dienstverlening vanuit de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv), de digitale terinzagelegging van de Wet elektronische publicaties (Wep), de verplichte risico-inschatting van algoritmes en AI-systemen (inclusief publicatie in het Algoritmeregister) vanwege de AI-verordening die binnenkort gefaseerd in werking treedt. Daarnaast merken we dat ook de al bestaande eisen voor privacy en cybersecurity tot steeds meer aandacht en investeringen blijven dwingen. We verwachten dat de komende jaren steeds weer nieuwe wetten zullen leiden tot kosten voor implementatie en beheer.

Naast de eisen van buiten de gemeente, vraag het ook inzet voor beheer en onderhoud van al die systemen. Het data gedreven werken is noodzakelijk om meer doelgericht en adequate dienstverlening op alle niveaus te kunnen leveren. Het is realistisch om bij de verdeling van schaarse middelen, ofwel de keuzes in ambities, rekening te houden met deze stijgende kosten in de bedrijfsvoering. Deze post is in eerste instantie voor € 0,5 mln. opgenomen vanaf 2027 en wordt bij de begroting financieel uitgewerkt.

Ombuigingen	Draaiknop	Bandbreedte structureel financieel effect	Risico's van ombuigingen
Het budget, voor een robuuste toekomstbestendige organisatie met uitvoeringskracht, wordt gehalveerd	Dienstverlening	€ 250.000 v.a. 2027	Er kan slechts op een minimumniveau worden voldaan aan eisen die van buiten de gemeente worden gesteld aan de gemeentelijke informatiehuishouding.

VITALE VAKANTIEPARKEN EN ARBEIDSMIGRATIE

We werken aan vitale vakantieparken. De aanpak van de vakantieparken vraagt om expertise en uitvoeringskracht. Voor de expertise is in 2025 een bedrag opgenomen van € 50.000. Vanwege de gemeente brede financiële opgave moet de uitvoering zelf gerealiseerd worden binnen de huidige mogelijkheden van de organisatie. Dat betekent een beperkte en getemporeerde inzet. Het risico daarbij is dat in de uitvoering kan blijken dat meer inzet noodzakelijk is.

Daarnaast werken we aan samenhangend en toekomstgericht beleid voor arbeidsmigratie. Hiervoor is in 2025 een bedrag opgenomen van € 50.000 voor expertise.

ONTWIKKELINGEN MEICIRCULAIRE

U wordt in een aparte raadsmededeling geïnformeerd over de ontwikkelingen in de meicirculaire. De raadsmededeling is tijdig beschikbaar ter voorbereiding op het besluit van de zomernota op 3 juli. De meicirculaire geeft geen aanleiding om het eerdere financieel beeld op basis van de voorjaarsnota van het Rijk aan te passen.

OVERIGE (ORGANISATIE BREDE) DRAAIKNOPPEN VOOR OMBUIGINGEN

Ombuigingen	Draaiknop	Bandbreedte structureel financieel effect	Risico's van ombuigingen
Het totaalbedrag aan subsidieverstrekingen binnen alle thema's wordt met 10% verlaagd	Voorzieningen	€ 230.000 v.a. 2026	Het raakt inwoners in de beleving van het voorzieningenniveau Minder inkomsten voor partners, dus hogere kosten voor inwoners Deelnemen aan activiteiten wordt minder toegankelijk
De flexibele schil in personeel wordt verlaagd	Dienstverlening	€ 200.000	Opgavegericht werken noodzaakt tot verder prioriteren en keuzes maken bij onvoorziene personele omstandigheden.

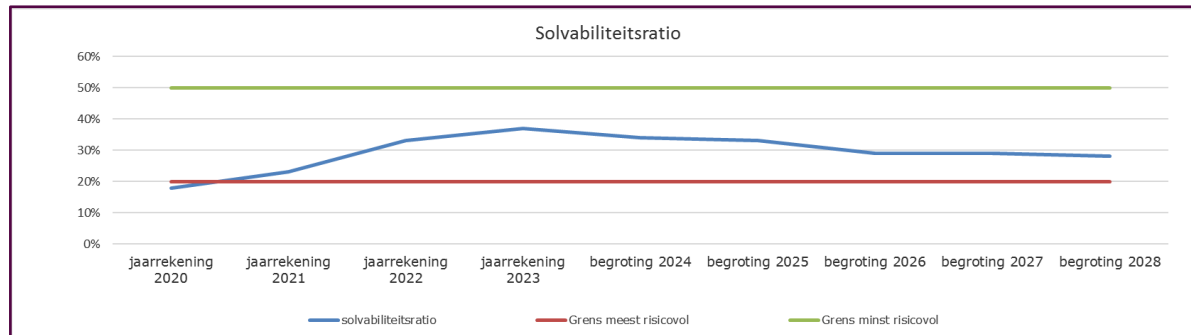
HOUBBARE FINANCIËN

Wij zijn een financieel gezonde gemeente en willen dit blijven. Dit is een voorwaarde voor alle doelstellingen die we willen realiseren. De provincie beoordeelt onze begroting op basis van het gemeenschappelijk financieel toezichtkader 2020. Het standaardtoezicht is repressief toezicht, wat inhoudt dat de begroting en begrotingswijzigingen direct uitgevoerd kunnen worden en dus rechtskracht krijgen, zonder afhankelijk te zijn van een voorafgaande goedkeuring van Gedeputeerde Staten (GS).

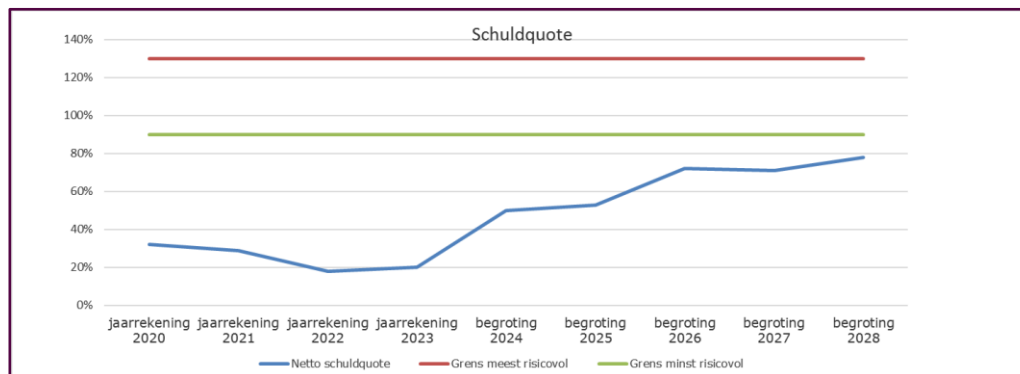
Er is sprake van repressief toezicht als aan de volgende voorwaarden is voldaan: de begroting is structureel en reëel in evenwicht. De structurele baten dekken ieder jaar de structurele lasten en de ramingen zijn realistisch. Als de begroting niet meer structureel en reëel in evenwicht is, dan moet aannemelijk zijn dat dit evenwicht uiterlijk in het laatste jaar van de meerjarenraming tot stand wordt gebracht. De provincie beoordeelt in eerste instantie alleen boekjaar 2025. Als dat jaar reëel en structureel sluitend is, is er al sprake van repressief toezicht. Als er twijfels zijn dan kijkt de provincie naar de andere jaren.

Wij vinden houdbare gemeentefinanciën belangrijk voor nu en voor de toekomst. Daarom kiezen wij ervoor om ieder jaar sluitend te zijn met uitzondering van het ravijnjaar 2026. Dit is afgestemd met de provincie. Dit sluit ook aan bij motie M1 om maatregelen te presenteren die de begroting structureel in evenwicht brengen.

De onderstaande kengetallen 'solvabiliteit' en 'schuldquote', berekend op het financieel beeld na ombuigingen, voldoen aan de normen. Verdere detaillering en financiële uitwerking volgt bij de netwerkbegroting 2025-2028.

Solvabiliteit geeft inzicht in de mate waarin de bezittingen van de gemeente zijn belast met schuld. De ratio blijft met achtereenvolgens 33%, 29%, 29% en 28% (2025-2028) boven de norm van 20%.

De schuldquote geeft inzicht in het niveau van de gemeentelijke schuldenlast ten opzichte van de inkomsten. Het geeft een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. De ratio blijft met achtereenvolgens 53%, 72%, 71% en 78% (2025-2028) onder de norm van 90%.

FINANCIËEL TECHNISCHE UITGANGSPUNTEN

Algemeen

1. De meerjarenbegroting 2025 - 2028 wordt opgesteld in overeenstemming met het Besluit begroting en verantwoording provincies en gemeenten (BBV), de financiële verordening 212 en het Gemeenschappelijk Financieel Toezichtkader (GTK) van de provincie Noord-Brabant en de begrotingscirculaire 2024 van de provincie.
2. Bij de opstelling van de begroting 2025 worden de begrotingswijzigingen betreffende het jaar 2024 tot en met de 1^e bestuursrapportage meegenomen in de vergelijkende cijfers.
3. In de begroting 2025 is zoveel mogelijk rekening gehouden met autonome ontwikkelingen, zoals toename van het aantal inwoners, woonruimten, uitkeringsgerechtigden, bouwleges, e.d. Verder is er zoveel mogelijk rekening gehouden met opgelegd rijksbeleid.
4. De ramingen van de uitkeringen uit het Gemeentefonds zijn in de begroting 2025-2028 gebaseerd op de uitkomsten van de meicirculaire 2024.
5. Het coalitieakkoord 2022-2026 bepaalt mede de beleidskaders waarbinnen de uitvoering van de begroting moet plaatsvinden.
6. Budgetoverschotten gedurende het boekjaar vallen terug naar de algemene middelen en komen daarmee beschikbaar voor integrale afweging.
7. Alle lasten die verband houden met de zogenaamde "gesloten systemen" worden, voor zover wettelijk toegestaan, aan die systemen toegerekend.

Activa

8. De activa worden geactiveerd en afgeschreven conform het BBV en de financiële verordening 212 (vastgesteld raad 4 april 2023). De kapitaallasten worden berekend met ingang van het jaar volgend op het jaar waarin het actief zijn nut oplevert.

Indexering

9. De huurinkomsten van de sportaccommodaties worden geïndexeerd met de door het CBS vastgestelde kerninflatiecijfer SA19 per jaar. Voor 2025 en verder is dit indexcijfer nog niet bekend. Daarnaast wordt de verhouding huuropbrengst en kosten berekend en wordt de huur hierop aangepast.
10. De huurinkomsten van de overige accommodaties worden geïndexeerd conform de in de contracten opgenomen indexatie.
11. De budgetten op basis van contracten en gemeenschappelijke regelingen zijn verhoogd met de werkelijke kostenstijging, wat is opgenomen in het betreffende contract of de door het Algemeen Bestuur vastgestelde begroting 2025 van de betreffende regeling.
12. De subsidies aan professionele organisaties worden geïndexeerd met de door het CBS vastgestelde consumentenprijzenindex (CPI) alle aanbestedingen (referentiejaar 2015=100). Deze zijn gebaseerd op een variabel indexcijfer die tot stand komt door de volgende formule: $((CPI \text{ van de kalendermaand } 8 \text{ mnd voor moment van indexeren} - CPI \text{ van de kalendermaand } 20 \text{ mnd voor moment van indexeren}) / CPI \text{ van de kalendermaand } 20 \text{ mnd voor moment van indexeren}) * 100\%$.
13. De personeelslasten indexeren we met de verwachte ontwikkelingen van de CAO en reguliere aanpassingen als gevolg van periodieke salarisverhogingen en premies. Voor 2025 moet het percentage nog berekend worden.

Reserves en voorzieningen en rentebeleid

14. Het gehanteerde reserves- en voorzieningenbeleid is conform de financiële verordening zoals deze in 2023 door de raad is vastgesteld.
15. Aan de grondexploitaties wordt de werkelijke rente over het vreemd vermogen toegerekend. Voor 2024 was dit 0,6%. Voor 2025 schatten we hetzelfde percentage in maar dit percentage is nog onder voorbehoud en is bij de begroting bekend.
16. Aan de materiële vaste activa wordt een renteomslag toegerekend, gebaseerd op de werkelijk betaalde rente en de verhouding vreemd vermogen versus eigen vermogen. Voor 2025 is dit 1%. Percentage is nog onder voorbehoud en is bij de begroting bekend.

Lokale heffingen

17. Uitgangspunt voor OZB is een opbrengststijging op basis van een indexering van 2%. Voor niet-woningen wordt er ook een opbrengststijging berekend van 2% nadat de minimale opbrengst gelijk is aan de korting die het rijk hanteert bij het gemeentefonds. Voor de toeristenbelasting en forensenbelasting is opbrengststijging op basis van een indexering van 1%.
18. De tarieven voor de afvalstoffenheffing zijn berekend op basis van 100% kostendekkendheid.
19. De rioolheffing is gebaseerd op het Water en Rioleringsplan en de tarieven zijn gebaseerd op 100% kostendekkendheid.